

Sygn. akt *I ACa 737/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jerzy Geisler

Sędziowie: SA Ewa Staniszevska /spr./

SO del. Małgorzata Goldbeck-Malesińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Ewa Gadomska

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2019 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **D. K.**

przeciwko **Przedsiębiorstwu Usługowo-Handlowemu (...)**

spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 9 stycznia 2018 r. sygn. akt XII C 1405/17

1. odrzuca apelację powódki;
2. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że koszty procesu rozdziela stosunkowo, obciążając nimi powódkę w 47%, a pozwanego w 53% i na tej podstawie zasądza od pozwanego na rzecz powódki 4.829 zł;
3. oddala apelację pozwanego w pozostałej części;
4. poniesione przez strony koszty postępowania apelacyjnego wzajemnie znosi.

Ewa Staniszevska Jerzy Geisler Małgorzata G.-M.

Sygn. akt I A Ca 737/18

UZASADNIENIE

Powódka D. K. skierowała p-ko pozwanemu Przedsiębiorstwu Usługowo-Handlowemu (...) sp. z o.o. z siedzibą w G. żądanie:

- uznania za bezskuteczną w stosunku do niej umowę sprzedaży zawartą w dniu

1 kwietnia 2015 roku przed notariuszem N. N. (1) w prowadzonej przez nią

w P. Kancelarii Notarialnej, na mocy której M. K. (1) sprzedał mu należącą do niego nieruchomość położoną w P., przy ul. (...)(...), objętą księgą wieczystą o numerze (...) Wydziału Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w P. – w celu zaspokojenia jej wierzytelności o wysokości 170.000 zł

z odsetkami wynikającej z aktu notarialnego z dnia 10 czerwca 2014 roku o oznaczeniu rep.(...)sporządzonego przez w/w notariusza, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności

z dnia 9 listopada 2015 roku nadaną mu przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto

w P., Wydział II Cywilny postanowieniem z dnia 14 października 2015 roku w sprawie o sygn. akt II Co 4439/15,

- zasądzenia od niego na jej rzecz zwrotu kosztów niniejszego postępowania - wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwany Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe (...) sp. z o.o. z siedzibą w G. wniósł:

-o oddalenie powództwa powódki,

-o zasądzenie od niej na jego rzecz zwrotu kosztów przedmiotowego postępowania wraz z kosztem jego procesowego zastępstwa – wg norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 9 stycznia 2018 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu:

- uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki umowę sprzedaży zawartą w dniu

1 kwietnia 2015 roku przed notariuszem N. N. (1) w prowadzonej przez nią Kancelarii Notarialnej w P. oznaczoną Repertorium (...) numer (...), na mocy której M. K. (1) sprzedał pozwanemu należącą do niego nieruchomość położoną w P., dla której Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w P. Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) – w celu zaspokojenia części wierzytelności (w wysokości 90.000 zł) posiadanej przez powódkę, a wynikającej z aktu notarialnego z dnia 10 czerwca 2014 roku o oznaczeniu Repertorium (...) numer (...) sporządzonego przez notariusza N. N. (1) w prowadzonej przez nią Kancelarii Notarialnej w P., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 9 listopada 2015 roku nadaną mu postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań Nowe Miasto i W. w P. Wydział II Cywilny z dnia 14 października 2015 roku w sprawie o sygn. akt II Co 4439/15,

- w punkcie II kosztami postępowania obciążył pozwanego i w związku z tym:

a/ zasądził od niego na rzecz powódki kwotę 8.500 zł z tytułu zwrotu uiszczonej przez nią opłaty sądowej oraz kwotę 5.400 zł z tytułu zwrotu poniesionego przez nią kosztu jej procesowego zastępstwa;

b/ kosztem procesowego zastępstwa pozwanego obciążył go we własnym zakresie.

Wnioskiem z dnia 15 stycznia 2018 roku powódka wniosła o uzupełnienie wyroku przez dodanie ”oddala powództwo w pozostałej części”.

W uzasadnieniu wniosku powódka wskazała, że domagała się uznania czynności prawnej za bezskuteczną w celu zaspokojenia jej wierzytelności na kwotę 170.000 zł, podczas gdy w pkt I wyroku z dnia 9 stycznia 2018 roku Sąd orzekł o możliwości zaspokojenia się przez powódkę z nieruchomości tylko co do części wierzytelności tj. do kwoty 90.000 zł, i nie rozstrzygnął co do dalej idącego jej żądania. Sąd I instancji uwzględnił wniosek i po przeprowadzeniu rozprawy wyrokiem z dnia 27 marca 2018 roku uzupełnił wydany w dniu

9 stycznia 2018 roku wyrok poprzez dodanie do niego punktu III o treści: ”w pozostałym zakresie powództwo oddala”.

W pisemnym uzasadnieniu wyroku z dnia 9 stycznia 2019 roku sporządzonym na wnioski stron złożone w dniu 15 stycznia 2018 roku, Sąd Okręgowy powołał się na następujące ustalenia faktyczne i wnioski prawne.

Nieruchomość związana ze sporem stanowi niemieszalny lokal (pomieszczenie warsztatowe, pomieszczenie socjalne, w.c.) o powierzchni 100.10 m.kw. położony w P. przy ul. (...) – B wraz z przynależnym do niego udziałem w nieruchomości wspólnej objętej księgą wieczystą prowadzoną dla niej przez Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto

w P. Wydział Ksiąg Wieczystych o numerze (...) i częściach wspólnych budynku w wysokości (...) co objęte jest księgą wieczystą prowadzoną dla niego przez Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w P.

o numerze (...).

W dniu 10 czerwca 2014 roku między powódką – jako sprzedającą i świadkiem M. K. (1) – jako kupującym (byłym małżeństwem) zawarta została umowa sprzedaży tejże nieruchomości stwierdzona aktem notarialnym sporządzonym przez notariusza N. N. (1) w prowadzonej przez nią Kancelarii Notarialnej w P. o oznaczeniu Numer Repertorium (...). Z punktu widzenia sporu istotnymi jej zapisami były :

- znajdujący się w jej par. 5 punkcie 1 mówiący o jej cenie (170.000 zł),
- znajdujący się w jej par. 2 punkcie 2 mówiący o terminie jej zapłaty (do 31 grudnia 2014 roku);
- znajdujący się w jej par. 5 punkcie 3 mówiący o poddaniu się przez cyt. świadka rygorowi z art. 777 § 1 punkt 4 k.p.c.

W dniu 1 kwietnia 2015 roku między świadkiem M. K. (1) – jako sprzedającym, a pozwanym reprezentowanym przez świadka J. D. (1)

i jego syna S. D. (1) doszło do zawarcia umowy jej sprzedaży za 150.000 zł, co znalazło odzwierciedlenie w akcie notarialnym z tego dnia o oznaczeniu Numer Repertorium(...) sporządzonym przez notariusza N. N. (2) w prowadzonej przez nią w P. Kancelarii Notarialnej.

W związku z niewywiązaniem się wobec powódki przez świadka M. K. (1) z jego zobowiązania wynikającego z pierwszej z w/opisanych umów – wnioskiem z dnia 17 sierpnia 2015 roku skierowanym do Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu wniosła ona o nadanie stwierdzającemu ją cyt. aktowi notarialnemu klauzuli wykonalności. Wniosek ten został uwzględniony postanowieniem wydanym przez referendarza sądowego tego Sądu w dniu 14 października 2014 roku w sprawie o sygn. akt II Co 4439/15 – na jego podstawie w dacie 9 listopada 2015 roku nadana została mu klauzula wykonalności; dalszy tytuł wykonawczy wydany został w dniu 24 czerwca 2016 roku.

Wnioskiem z dnia 30 listopada 2015 roku skierowanym do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań – Stare Miasto w P. powódka wniosła o wszczęcie wobec jej w/w dłużnika postępowania egzekucyjnego celem ściągnięcia jej należności, kosztów egzekucji oraz kosztu jej procesowego zastępstwa w tym postępowaniu.

Do czasu zakończenia niniejszego postępowania świadek M. K. (1) zrealizował swoje zadłużenie wobec powódki z powyższego tytułu w wysokości 80.000 zł.

W dniu 25 kwietnia 2014 roku – prowadzący do tego momentu indywidualną działalność gospodarczą – świadek J. D. (1) przekształcił ją w jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, co stwierdzone zostało aktem notarialnym

o oznaczeniu Numer Repertorium (...)sporządzonym w tym dniu przez notariusza N. N. (1) w prowadzonej przez nią Kancelarii Notarialnej w P..

Następnie Sąd I instancji przedstawił powiązania osobowe między J. D. (1) a zeznającymi w sprawie świadkami. I tak:

- w spółce z o.o. z siedzibą w P. działającej pod firmą Parki (...) zarejestrowanej 3 lipca 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym – rejestrze przedsiębiorców za numerem (...) współnikami byli J. D. (Dział (...)) oraz świadek T. K.; prezesem jej zarządu (Dział (...)) świadek T. K.; prokurentem (Dział(...)) świadek M. K. (1) (k. 23 – 28 akt);

- w spółce z o.o. z siedzibą w P. działającej pod firmą (...) zarejestrowanej od 31 stycznia 2012 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym – rejestrze przedsiębiorców za numerem (...) współnikami byli świadkowie T. K. i M. K. (1) (Dział 1 rubryka 7); prezesem jej zarządu został (Dział 2 podrubryka 1) drugi z nich (k. 2 – 3 akt komorniczych);

- w spółce z o.o. z siedzibą w P. działającej pod firmą (...) zarejestrowanej od 4 grudnia 2015 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym – rejestrze przedsiębiorców za numerem (...) współnikami byli (Dział(...)) świadkowie T. K.

i M. K. (1); prezesem zarządu (Dział (...))świadek M. K. (1); drugi z nich – natomiast – (Dział(...)) był w niej prokurentem (k. 6, 60 - 65 akt komorniczych);

- w spółce z o.o. z siedzibą w P. działającej pod firmą (...) zarejestrowanej od 3 grudnia 2015 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym – rejestrze przedsiębiorstw za numerem (...) współnikiem był m. in. (Dział(...)) świadek T. K.; prezesem jej zarządu (Dział (...)) świadek M. K. (1); prokurentem – zaś – (Dział (...))świadek T. K. (k. 5, 54 - 59 akt komorniczych).

- z treści w/wskazanych dokumentów, w szczególności odpisów z Krajowego Rejestru Sądowego, jednoznacznie wynikało, że świadkowie M. K. (1); T. K. i J. D. (1) w zbliżonym czasie zakładali wiele spółek zajmujących się tą samą branżą wymieniając się w nich rolami współników, prokurentów, prezesów ich zarządów, co dawało pełne podstawy do wyprowadzenia konkluzji, iż mieli do siebie zaufanie; byli wobec siebie lojalni – z co za tym idzie trudno było uwierzyć w to, że nie mieli wiedzy o zawarciu przez M. K. z powódką przedmiotowej umowy. Pogląd taki wzmacniał fakt, że – w czasie, gdy byli małżeństwem – współpracowali oni także z powódką; siedzibą i miejscem ich działalności była często sporna nieruchomość.

Sąd Okręgowy uznał za niewiarygodne zeznania świadków, w tym J. D. (1), że M. K. (1) część zadłużenia przekazał on powódce w gotówce. Trudno, bowiem, wyobrazić sobie, by od lat zajmujący się profesjonalnie działalnością gospodarczą świadek M. K. (1) wykazałby się taką lekkomyślnością, by nie dysponować na to dowodem; skoro w dzisiejszych czasach wszelkie operacje finansowe o wyższym poziomie przebiegają bezgotówkowo – analiza akt komorniczych także nie dała pozytywnej odpowiedzi na pytanie, by okoliczność tą podnosił; przeciwnie zastanawiał się nad możliwością jej spłaty na raty.

Z drugiej strony, również trudno było uwierzyć w to, by powódka podejmowała decyzję i ryzyko noszenia ze sobą tak dużej ilości pieniędzy.

Jako niewiarygodne ocenił też wypowiedzi świadka J. D. (1)

o tym, iż M. K. okazywał mu dowody wpłaty na jej rzecz ceny za sporną nieruchomość zapewniając go tym samym o jej uiszczeniu. W materiale dowodowym tej sprawy znalazły się tylko dwa potwierdzenia przelewu kwot z tego tytułu – dotyczące kwoty 80.000 zł. Wątpliwości wzbudziły też jego niejasne wyjaśnienia dotyczące przekształcenia formy jego aktywności gospodarczej. Nie miał racji powołując się na rzekomo długi czas przygotowywania tej operacji – biorąc pod uwagę jej datę; datę powstania zobowiązania świadka M. K. (1) wobec powódki był on w pełni wystarczający, mimo procedury tego dotyczącej, a zasadzającej się na unormowaniach z art. 584 k.s.h.; zwrócenia uwagi wymagała też sekwencja dat tych czynności. Przypuszczać należało, że chodziło tu raczej o utrudnienie powódce wykazania jej przesłanek stanowiących oparcie przedmiotowego roszczenia.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy wskazał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie co do zasady i w zasadniczej części co do jego wartości.

Skargę pauliańską reguluje art. 527 § 1 k.c. i nast. k.c. – mówiący o tym, że...gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać

uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć...

Przedmiotem uznania za bezskuteczne mogą być tylko czynności prawne jednostronne

i dwustronne; odpłatne i nieodpłatne; dokonane w sposób doraźny lub dorozumiany; niezależnie do jakiego typu umów należą. Muszą być to czynności dokonane przez dłużnika, albo w jego imieniu przez ustawowego zastępcę lub pełnomocnika.

Zawarcie przez powódkę z M. K. (1) umowy miało miejsce w dacie 10 czerwca 2014 roku – do momentu wniesienia tej sprawy z ustalonej ceny 170.000 zł zapłacił on na jej rzecz kwotę 80.000 zł, mimo ustalenia przez nich tego terminu na 31 grudnia 2014 roku. Wszczęte z jej inicjatywy postępowanie egzekucyjne okazało się fiaskiem. W jego toku ustalono, że dłużnik nie jest nigdzie zatrudniony; że nie posiada majątku; że korzysta z pomocy finansowej bliskich dla niego osób. W kontekście z tym – zawarcie przez niego z pozwanym

w dacie 1 kwietnia 2015 roku zaskarżonej umowy w oczywisty sposób spowodowało jego niewypłacalność uniemożliwiając tym samym powódce zaspokojenie się z jej przedmiotu; poza kwestią pozostawała zależność (swoisty związek przyczynowo – skutkowy) tych zdarzeń.

Dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, gdy zdaje sobie sprawę

z tego, że skutek dokonania czynności prawnej może spowodować niemożność zaspokojenia się przez wierzyciela z jego majątku. Momentem decydującym o tym jest chwila dokonywania jej. Niekonieczny jest przy tym taki jego zamiar; wystarczy, że przewiduje to on w granicach ewentualności.

W dacie 1 kwietnia 2015 roku M. K. był dłużnikiem powódki na kwotę 90.000 zł.

Z posiadaniem przez osobę trzecią wiedzy o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, zrównana została sytuacja, gdy osoba trzecia przy zachowaniu należytej staranności mogła tę wiedzę uzyskać; jej źródło i sposób jej powzięcia jest prawnie obojętny.

Norma art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1997 roku o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 roku – prawo upadłościowe i niektórych innych ustaw (DU numer(...)) wprowadziła do analizowanego unormowania par. 4 wprowadzając takie samo domniemanie jak w par. 3, ale w odniesieniu do przedsiębiorcy pozostającego z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych.

Pojęcie przedsiębiorcy zawiera w swojej treści art. 43(1) k.c. umieszczając w nich m.in....osobę prawną ...prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową...- zalicza się do nich i kapitałowa spółka handlowa, jaką jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością; a więc i pozwany.

Powszechnie przyjmuje się, że stałe stosunki gospodarcze polegają na powtarzalności czy nawet trwałości wzajemnych relacji stron zakładając aktywność obu – a ich gospodarczy charakter na tym, że , że nakierowane są na osiągnięcie korzyści ekonomicznej nie mając charakteru wyłącznie rodzinnego czy towarzyskiego.

Taka sytuacja odnosi się do okoliczności niniejszej sprawy – poza, bowiem, marginesem wątpliwości pozostawało, że dłużnik – świadek M. K. (1) oraz świadek J. D. (1) od wielu lat pozostają w takich stosunkach; od wielu lat podejmują wspólne przedsięwzięcia o celu ekonomicznym; od wielu lat zakładają spółki wymieniając się w nich stanowiskami. Gdy weźmie się pod uwagę, że ich znajomość trwa tak długo; że świadek J. D. (1) znał i zna także powódkę; to bezpośrednio można było wywieść konkluzję, iż miał on analizowaną wiedzę.

Z tych powodów Sąd orzekł jak w punkcie I wydanego wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c.; art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.; ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych; rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia w sprawie opłat za czynności adwokackie (punkt II wydanego w tej sprawie wyroku).

Powyższy wyrok zaskarżyły obie strony.

Powódka zaskarżyła wyrok z dnia 9 stycznia 2018 roku w pkt I w zakresie w jakim Sąd uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki przedmiotową umowę sprzedaży zawartą w dniu 1 kwietnia 2015 roku jedynie co do kwoty 90.000 zł, zaś nie uznał jej za bezskuteczną co do pozostałej kwoty 80.000 zł.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

a/ naruszenie przepisów postępowania w sposób mający istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny zebranego

w sprawie materiału dowodowego dotyczącego dokonania przez M. K. (1) na rzecz D. K. wpłaty w kwocie 2 x po 40.000 zł (łącznie 80.000 zł), a następnie dokonania osobiście przez M. K. (1) wypłaty ww. kwoty 80.000 zł z rachunku bankowego, na który środki wpłynęły;

b/ w konsekwencji - błąd w ustaleniach faktycznych polegający na nieprawidłowym przyjęciu, że M. K. (1), w ramach wykonania zobowiązania - zapłaty ceny za nieruchomości sprzedanemu przez D. K. skutecznie przekazał jej kwotę 80.000 zł, podczas gdy kwota ta (dwoma przelewami na kwotę 40.000 zł każdy) co prawda została przez M. K. (1) wpłacona na rachunek bankowy, jednakże następnie M. K. (1) osobiście wypłacił tę kwotę z rachunku bankowego (po upływie odpowiednio półtorej minuty oraz dwóch minut od dokonania wpłaty) i pozbawił jej powódki, a tym samym nie sposób uznać, że

w jakiegokolwiek części wykonał swoje zobowiązanie wynikające z zawartej umowy sprzedaży;

c/ naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 535 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i nieprawidłowe przyjęcie, że M. K. (1) wykonał w części swój obowiązek zapłaty ceny za sprzedaną mu nieruchomość poprzez dokonanie wpłaty na rachunek bankowy łącznej kwoty 80.000 zł, podczas gdy fakt wypłaty, przez M. K. (1), przelanych środków pieniężnych uniemożliwia zakwalifikowanie jego działania jako spełnienia zobowiązania

w jakiegokolwiek części.

Mając na uwadze powyższe wniosła o:

1/ zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie za bezskuteczną w stosunku do powódki umowę sprzedaży zawartą w dniu 1 kwietnia 2015 roku przed notariuszem N. N. (1) w prowadzonej przez nią Kancelarii Notarialnej w P. oznaczoną Repertorium (...) numer (...), na mocy której M. K. (1) sprzedał pozwanemu należącą do niego nieruchomość położoną w P., dla której Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto

w P. Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) - w celu zaspokojenia całości wierzytelności (w wysokości 170.000 zł) posiadanej przez powódkę, a wynikającej z aktu notarialnego z dnia 10 czerwca 2014 roku

o oznaczeniu Repertorium (...) numer (...) sporządzonego przez notariusza N. N. (1) w prowadzonej przez nią Kancelarii Notarialnej w P., zaopatrzonego

w klauzulę wykonalności z dnia 9 listopada 2015 roku nadaną mu postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań Nowe Miasto i W. w P. Wydział II Cywilny z dnia 14 października 2015 roku w sprawie o sygn. akt II Co 4439/15;

2/ zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Z kolei pozwany zaskarżył wyrok z dnia 9 stycznia 2018 roku w pkt I i IIa zarzucając:

- naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 233 k.p.c. poprzez mało wszechstronną analizę zeznań wszystkich świadków przesłuchiwanych w niniejszej sprawie, co w konsekwencji doprowadziło do błędnych ustaleń w zakresie istnienia zadłużenia M. K. (1) względem powódki oraz w zakresie działania J. D. (1) ze świadomością pokrzywdzenia powódki,

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, iż M. K. (1) w dacie 1 kwietnia 2015 roku był dłużnikiem powódki, w sytuacji gdy prawidłowa ocena zgromadzonych dowodów w sprawie, w szczególności zeznań świadków zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. prowadzi do wniosku, że M. K. (1) zapłacił w całości cenę za zakupioną nieruchomość od powódki,

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że J. D. (1) miał wiedzę o sytuacji osobistej i stanie majątkowym M. K. (1) w momencie zawierania umowy tj. w dniu 1 kwietnia 2015 roku oraz że miał świadomość działania z pokrzywdzeniem powódki, pomimo, że prawidłowa ocena dowodów zgromadzonych w sprawie, nie prowadzi do takiego wniosku.

Z ostrożności procesowej, gdyby Sąd nie uwzględnił powyższych zarzutów podniósł:

- naruszenie art. 100 k.p.c. polegające na nie zastosowaniu stosunkowego rozdzielenia kosztów i obciążenie nimi pozwanego w całości, w sytuacji gdy powództwo zostało uwzględnione mniej więcej w połowie.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c., wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości,

- zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania za obie instancje,

w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych,

Ewentualnie

- uchylenie wyroku do ponownego rozpoznania sądowni I instancji z pozostawieniem mu orzeczenia o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

I. Odnośnie do apelacji powódki.

Powódka apelacją złożoną w dniu 19 czerwca 2018 roku zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego z dnia 9 stycznia 2018 roku w pkt. I.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że w punkcie I wyroku z dnia 9 stycznia 2018r. brak jest substratu zaskarżenia, ponieważ rozstrzyga on jedynie o powództwie w części uwzględnionej, nie zawiera zaś rozstrzygnięcia o powództwie w części nie uwzględnionej a kwestionowanym apelacją. Wyrok wydany w dniu 9 stycznia 2018 roku nie zawierał rozstrzygnięcia o całości powództwa.

Zostało to zresztą dostrzeżone przez samą powódkę, która słusznie złożyła wniosek

o uzupełnienie wyroku i orzeczenie o całości zgłoszonego przez nią żądania, podobnie jak przez Sąd I instancji, który wniosek uwzględnił i wydał wyrok uzupełniający w dniu 27 marca 2018 roku przez dodanie pkt. III o treści „ w pozostałym zakresie powództwo oddala”. Traktując nawet wyrok z dnia 9 stycznia 2018 roku jako całość po jego uzupełnieniu wyrokiem z dnia 27 marca 2018 roku, to substrat zaskarżenia apelacją powódki zawarty był w jego punkcie III

a nie I.

Apelacja od wyroku Sądu I instancji w zakresie nie zawierającym kwestionowanego orzeczenia w rozumieniu przepisów prawa procesowego jest niedopuszczalna i jako taka podlega odrzuceniu na podstawie art. 370 k.p.c. Zgodnie bowiem z ogólną zasadą, środek odwoławczy przysługuje od rozstrzygnięcia o powództwie. Chodzi tu zarówno o brak orzeczenia w ogóle, jak i o brak w wydanym orzeczeniu rozstrzygnięcia o określonym żądaniu. (por. np. wyroki S.N. z dnia 9.02.2018 roku, sygn.. I CZ 12/18; z dnia 8.03.2016 roku, sygn. II UZ 53/15; z dnia 13.08.2015 roku, sygn. I CZ 58/15).

Apelacja powódki podlegała odrzuceniu także z innych jeszcze przyczyn.

Wprawdzie wyrok uzupełniający odnosi się do treści wyroku uzupełnianego rozstrzygając o całości powództwa, tym niemniej jest wyrokiem samoistnym, do którego stosuje się przepisy o wyrokach. Zapada on po zamknięciu rozprawy, jest ogłaszany

i zaskarżany na ogólnych zasadach. Przepis z art. 353 k.p.c., zgodnie z którym wniosek

o sprostowanie, uzupełnienie lub wykładnię nie ma wpływu na bieg terminu do wniesienia środka zaskarżenia odnosi się, w przypadku wniosku o uzupełnienie wyroku, do wyroku uzupełnianego. Innymi słowy, wniosek o uzupełnienie wyroku nie ma wpływu na bieg terminu do wniesienia środka zaskarżenia od wyroku uzupełnianego w zakresie w jakim rozstrzygnął on o części powództwa. Dodać można, że brak orzeczenia o całości żądania nie zastępują motywy uzasadnienia wyroku (gdy wskazano w nim przyczyny uwzględnienia tylko w części powództwa), gdyż o rozstrzygnięciu sprawy, czyli o rzeczy osądzonej decyduje sentencja wyroku, a nie jego uzasadnienie. Zauważyć przy tym należy, że z treści uzasadnienia Sądu

I instancji sporządzonego na wnioski stron złożone w dniu 15 stycznia 2018 roku tj. przed wydaniem wyroku uzupełniającego jasno wynika, że Sąd odniósł się w nim jedynie do podstaw rozstrzygnięcia zawartego w punktach I i II wyroku z dnia 9 stycznia 2018 roku. Wszystko to oznacza w realiach rozpatrywanej sprawy, że powódce przysługiwała apelacja od wyroku

z dnia 27 marca 2018 roku wniesiona w terminie określonym w art. 369 k.p.c. Tymczasem powódka wniosła swoją apelację w dniu 19 czerwca 2018 roku, a więc po upływie wszystkich terminów przewidzianych w art. 369 k.p.c. do zaskarżenia wyroku z dnia 27 marca 2018 roku. Podlegała ona zatem odrzuceniu na podstawie art. 370 k.p.c. także z tej przyczyny, że została wniesiona po upływie przepisane terminu.

II. Odnośnie do apelacji pozwanej spółki.

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., ponieważ dokonana przez Sąd I instancji ocena dowodów uwzględniała należyście całokształt materiału dowodowego, była zgodna z zasadami logiki i doświadczenia.

Obstając przy wersji jakoby M. K. (1) przekazał powódce na poczet ceny kwotę 90.000 zł gotówką, skarżąc y niesłusznie pomija dowody z dokumentów zgromadzonych

w aktach komorniczych o sygn. Km 10/17, w tym protokołu wysłuchania M. K. (1) przez asesora komorniczego w dniu 6 lutego 2017 roku, który został podpisany także osobiście przez wysłuchanego dłużnika. W jego treści jasno zaś podano, że M. K. (1) powołał się tylko na wpłaty na sumę 80.000 zł. Jest logicznie oczywiste, że gdyby dłużnik zapłacił całą należność, to w pierwszej kolejności powołałby się na tą okoliczność przed organem egzekucyjnym,

a nadto przeciwstawiałby się dalszym czynnościom egzekucyjnym, co nie miało miejsca. Zasadnie zatem Sąd I instancji ocenił za niewiarygodne twierdzenia św. J. D. – D. także w części w jakiej twierdził, że zapoznał się z dowodami wpłaty całej ceny, podobnie jak zeznania świadków M. K. (1), T. K. i F. S.. T. K. i F. S. nie mogli mieć przecież lepszej wiedzy co do stanu rozliczeń byłych małżonków z tytułu umowy z dnia 10.06.2014 roku od samego dłużnika i co

najmniej, jeśli nawet byli obecni przy przekazywaniu powódce przez M. K. jakiejś gotówki, to zostali przez niego błędnie poinformowani o tytule ich przekazania.

Słusznie też Sąd I instancji uznał, że pozwany nie zdołał obalić domniemania wypływającego z treści art. 527 § 4 k.c.

Na wstępie wskazać należy, że skorygowaniu i uzupełnieniu wymagają ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, jednak nie z przyczyn podnoszonych w apelacji. Podkreślić przy tym należy, że zgodnie z art. 382 k.p.c. sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym.

Błędnie Sąd I instancji przyjął, że w dniu 25.04.2014 roku J. D. (1) przekształcił swoją indywidualną działalność gospodarczą w jednoosobową spółkę

z ograniczoną odpowiedzialnością. W dacie tej sporządzony został jedynie plan przekształcenia tejże działalności w jednoosobową spółkę z o.o. W rzeczywistości powstała spółka z o.o. z dwoma wspólnikami w osobach – J. D. (1) i S. D. (2). Akt założycielski spółki na skutek przekształcenia został sporządzony w dniu 9.10.2014 roku, spółka ta o kapitale 300.000 zł została zarejestrowana w KRS w dniu 28.11.2014 roku. Wszystko to wynika z przytoczonych w uzasadnieniu wyroku niespornych dokumentów.

Nadto zeznania J. D. (1) i M. K. (1) uzasadniały ustalenie, że już po upływie ok. pół roku od daty kupna nieruchomości przez pozwanego, została ona wynajęta spółce z o.o. (...) z prawem podnajmu i ten stan trwa nadal. Kwestie związane z najmem tejże nieruchomości i pobieraniem czynszu, J. D. omawiał

z M. K. (1).

Z przedstawionymi zmianami i uzupełnieniami Sąd Apelacyjny przyjął za własne pozostałe ustalenia Sądu I instancji.

Wynika z nich niezbicie, że J. D. (4) i M. K. (1) utrzymywali

i utrzymują nadal stałe kontakty gospodarcze prowadząc działalność gospodarczą w różnych formach prawnych. Działają w jednej spółce, a nadto reprezentując inne spółki czy mając na ich decyzje pierwszorzędny wpływ zawierają różne umowy. M. K. (1) poprzez uczestnictwo w spółkach wcześniej utworzonych bądź później, poprzez spółki w istocie cały czas korzysta z przedmiotowej nieruchomości. Takie więzi dowodzą wzajemnego zaufania, znajomości sytuacji partnera w interesach, pewności co do wzajemnej wypłacalności. Dowodzi to logicznie lepszej wiedzy J. D. od powódki o sytuacji życiowej M. K. zważywszy, że przed organem egzekucyjnym dłużnik przedstawił zaświadczenia o swoich dochodach w wysokościach, których suma nie starcza na podstawowe utrzymanie własne,

a powódka nie jest w stanie wskazać komornikowi innych źródeł możliwej egzekucji poza przedmiotową nieruchomością. Pozwany podnosił, że kupno nieruchomości było uzasadnione jego ówczesnymi potrzebami gospodarczymi i niewielką, na możliwości finansowe spółki, ceną. Tymczasem cena stanowiła dla spółki znaczny wydatek skoro odpowiadała połowie kapitału zakładowego dopiero co utworzonej spółki. Przy takim jednorazowym wkładzie pieniężnym spółki trudno uznać za przekonywujące wyjaśnienia, że umowa z 1.04.2015 roku. miała finansowe uzasadnienie jedynie w zamiarze przechowywania na jej terenie materiałów koniecznych do wykonania spodziewanej (!) dopiero umowy o roboty budowlane na terenie P. i to jak się okazało zaledwie przez pół roku.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i wnioski prawne Sądu I instancji co do posiadanej przez pozwanego wiedzy, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia powódki i w konsekwencji co do spełnienia się przesłanek uwzględnienia żądania z art. 527 § 1 k.c.

Sąd Apelacyjny uznał natomiast za uzasadniony zarzut naruszenia art. 100 k.p.c. albowiem rozstrzygając o kosztach procesu Sąd I instancji rzeczywiście niesłusznie pominął, że chociaż co do zasady roszczenie powódki zasługiwało na uwzględnienie, tym niemniej jedynie w zakresie odpowiadającym jej roszczeniu do dłużnika w kwocie 80.000 zł. Fakt ten nie mógł być pominięty zważywszy, że to właśnie wartość roszczenia do dłużnika wyznaczała wielkość kosztów niniejszego procesu (opłaty sądowej czy wynagrodzenia profesjonalnych pełnomocników stron). W rzeczywistości

powódka wygrała proces w 53% dlatego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie o kosztach orzekając o nich na podstawie art. 100 k.p.c.

W pozostałym zakresie Sąd II instancji oddalił apelację pozwanego na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art.100 k.p.c. mając na względzie fakt, że każdej ze stron przysługiwało z tytułu złożonej odpowiedzi na apelację przeciwnika procesowego wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w tożsamej kwocie (4.50 zł).

Ewa Staniszevska Jerzy Geisler Małgorzata G.-M.

--	--	--